

شکوفایی نوکتی لوکا (*Noctiluca sciantilans*) از کشتند قرمز تا کشتند سبز در آب های خلیج فارس (استان هرمزگان)

فرشته سراجی^{1*}؛ محمدرضا صادقی¹؛ غلامعلی اکبرزاده¹؛ محمد صدیق مرتضوی¹

¹ پژوهشکده اکولوژی خلیج فارس و دریای عمان، موسسه تحقیقات علوم شیلاتی کشور، سازمان تحقیقات، آموزش و ترویج کشاورزی، بندرعباس

*مسئول مکاتبات: saraji20042000@yahoo.com

چکیده: نوکتی لوکا (*Noctiluca*)، متعلق به رده دینوفیسه ها و یکی از عوامل مسبب کشتند قرمز در سطح جهان است. شکوفایی این دینوفیسه با تغییر رنگ آب به دو صورت قرمز و سبز مشاهده می گردد. بر اساس تحقیقاتی که در زمینه پلانکتون و مشاهده کشتند قرمز از سال 1370 تا 1396 در پژوهشکده اکولوژی خلیج فارس و دریای عمان به عمل آمده، شکوفایی نوکتی لوکا از داینوفلاژله ها در اکثر مواقع در ماه های سرد سال رخ می دهد. نکته قابل توجه این که در سال های پیشین شکوفایی نوکتی لوکا با تغییر رنگ آب به صورت قرمز و نارنجی و همچنین نورزائی آن در شب نیز گزارش شده است. ولی در چند سال اخیر شکوفایی این داینوفلاژله سبب ایجاد رنگ سبز در سطح دریا و ایجاد کشتند سبز گردیده است. اگرچه نوکتی لوکا از گروه داینوفلاژله های غیرسمی است، اما اگر شکوفایی آن طولانی مدت و پایدار باشد، به واسطه کاهش شدید اکسیژن می تواند همراه با مرگ و میر و اثرات منفی بر اکوسیستم باشد. با استفاده از تصاویر ماهواره ای و خبرهای محلی مبنی بر مشاهده لکه های سبز در سطح آب دریا مناطق را مشخص نموده و سپس گشت میدانی جهت جمع آوری نمونه ها با استفاده از قایق به عمل آمد. گشت های دریایی در آب های ساحلی شهر بندرعباس، اطراف جزیره هرمز و قشم، سیریک و جاسک در استان هرمزگان در طی سال های 1396-1394 صورت پذیرفت. نمونه ها از نیم متری زیر سطح با بطری جمع آوری (یک نمونه با قراردادن در یخ جهت بررسی نمونه زنده و یک نمونه با لوگل تثبیت) و به آزمایشگاه جهت آنالیز منتقل گردید. نتایج آزمایشگاهی نشان داد که لکه های سبز مشاهده شده ناشی از شکوفایی *Noctiluca sciantilans* بوده که هم زیست با ریزجلبک *Pedinomonas noctiluca* با اندازه 3-6 میکرون متعلق به شاخه کلروفایتا (*Chlorophyta*) و رده پرازینوفیسه (*Prasinophyceae*) است. تراکم های ثبت شده در محدوده 8000 تا 1000000 سلول در لیتر برآورد شد. تراکم ریزجلبک بین 800-1000 سلول در درون هر سلول نوکتی لوکا به دست آمد. تحقیقات متعدد بیان نموده که نوکتی لوکا سبز در آب های یوتروف و آلوده رخ می دهد و این نشان می دهد که در اکوسیستم تغییراتی رخ داده که تأثیرگذار بر روی رفتار این گونه از داینوفلاژله ها شده است.

کلیدواژه ها: دینوفیسه، کشتند قرمز، کشتند سبز، خلیج فارس، استان هرمزگان